

Se på empirien

Ståle Pallesen
Institutt for samfunnspsykologi, Universitetet i Bergen
staale.pallesen@psysp.uib.no

Empirien tilsier at opptak fra videregående skole er mindre rettferdig enn den gamle ordningen, og det finnes heller ikke empirisk belegg for å hevde at det nye utdanningsløpet er bedre enn det gamle. Hvorfor endre det gamle?

DEBATT: OPPTAKSORDNINGEN

Skal det være direkte opptak fra videregående skole til profesjonsstudiet i psykologi, eller skal man tas opp på grunnlag av årsenheten i psykologi? Mens Siri E. Gullestad i juliutgaven argumenterer for det første, skriver Ståle Pallesen her at han er styrket i troen på at årsstudier i psykologi bør legges til grunn.

I julinummeret av Tidsskriftet går instituttleder Siri Erika Gullestad ved Psykologisk institutt i Oslo i rette med kritikken Svein Larsen og jeg fremsatte mot den nye opptaksordningen til profesjonsstudiet i psykologi som er innført ved Universitetet i Oslo (UiO), hvor det det nå er direkte opptak til et 6-årig løp basert på karakterer fra videregående skoler (VGS). Gullestad hevder vi har misforstått hensikten med direkte opptak, og skriver at man innførte direkte opptak kun for å sikre et integrert 6-

årig profesjonsstudium. Det er derfor med undring jeg leser hennes forrige innlegg i denne debatten (november 2009) på ny, der hun skriver: «Den ene hovedgrunnen til omleggingen var at man var lite fornøyd med årsenheten som opptaksgrunnlag, fordi denne hadde svært ulikt innhold ved de ulike læresteder». Hun støttet seg her til en rapport jeg var medforfatter på, men sammen med Larsen har jeg uttrykt uenighet i hennes fortolkning av denne rapporten. Det er forstandig når hun nå forkaster et av sine tidligere hovedargumenter for direkte opptak, men hva undertegnede har misforstått, fremstår fortsatt for meg som en stor gåte ut fra ovenstående sitat.

Empiri og rettferdighet

Vi hevdet, med empirisk belegg, at den nye opptaksordningen er mindre rettferdig enn den gamle. Gullestad repliserer at den nye opptaksordningen ikke er et forsøk på å få til et bedre eller mer rettferdig opptakssystem. Men bør ikke rettferdighet få avgjørende betydning når en skal endre et opptakssystem? På vegne av rettssikkerheten til studenter som søker opptak til profesjonsstudier i psykologi, finner jeg det beklagelig at Gullestad ikke deler min oppfatning på dette punktet, som understøttes av en rykende fersk NIFU-step rapport (Rapport 16/2010 – «Rettferdig standspunktvurdering – det (u)muliges kunst») som setter store spørsmålstegn ved praksisen knyttet til karakterfastsetting i VGS. Dette styrker min oppfatning om at dagens opptaksordning ved Universitetet i Bergen er mer rettferdig enn den nye ordningen ved UiO.

Ubegrunnet frykt

Gullestads andre hovedargument for direkte opptak er ønsket om en bedre integrering av klinikk og ferdighetsopplæring og en tidligere profesjonsretting. Hun viser imidlertid ikke til empiri som dokumenterer at et 1 + 5-årig løp (med profesjonsretting de siste 5 årene) gir dårligere psykologer/psykologutdanning enn den nye opptaksordningen (6-årig integrert løp). Det ser således ikke ut til at det finnes noen form for empirisk belegg som indikerer at det nye utdanningsløpet er bedre enn det gamle.

I sin iver etter å argumentere for den nye opptaksordningen går Gullestad heller ikke av veien for å mane frem spøkelses. Hun refererer til at det har vært to «alvorlige forsøk» på å redusere psykologutdanningen til 5 år. Jeg skal her nøye meg med å konstatere at departementet i et svar til en tidligere studentrepresentant i fakultetsstyret ved Det psykologiske fakultet, datert 2. februar i år, konkluderer med: «Departementet ser det ikke som aktuelt med endringer i høve til graden cand.psychol. no.» I brevet slår departementet videre fast at: «Dette er også en klinisk utdanning hvor redusert studietid vil få negative konsekvenser for funksjonsdyktigheten til de uteksaminerte kandidatene. Departementet foreslår at studietiden fortsatt skal være seks år, og at graden cand.psychol. blir opprettholdt.» Gullestads frykt for at psykologutdanningen skal bli 5-årig, fremstår i lys av dette som ubegrunnet. Jeg mener dessuten at det vil være lettere å kutte et år på en integrert 6-årig utdanning enn på et 1 + 5-årig løp, der førsteåret er opptaksgrunnlaget til de resterende fem.

Mangfold og overlapp

Gullestad påstår at mangfoldet opprettholdes ved den nye opptaksordningen ved UiO, ved å vise til at man der har tatt opp personer med yrkesbakgrunner som politi, sosionom og forfatter. Enkeltkasus er ingen god dokumentasjon på generelle trender, og jeg henviser heller til poenggrensen for opptak på ordinærkvoten (med maksimalt 10 ekstrapoeng for høyere utdanning) til profesjonsstudiet i psykologi ved UiO høsten 2009, som var 65,5. Selv med full uttelling for annen høyere utdanning kreves det altså svært gode karakterer fra VGS for å komme inn.

Når det gjelder det nye integrerte førsteåret ved UiO, hevder Gullestad at studentene i hovedsak ikke tilbys samme undervisning som dem som går på det ordinære årsstudiet i Oslo. Dette er positivt feil skal jeg tro svaret jeg fikk da jeg henvendte meg til Psykologisk institutt ved UiO med spesifikt spørsmål om dette. Da fikk jeg nemlig opplyst at 50 av 60 studiepoeng er 100 prosent overlappende mellom førsteåret på det nye profesjonsløpet og årsstudiet.

Avslutningsvis stiller Gullestad spørsmålet om hvem som har råd til å ta opp igjen årsstudier i psykologi for å komme inn på profesjonsstudier ved NTNU, UiB og UiT. Her har hun isolert sett et poeng. Men hvorfor hun ikke stiller samme spørsmål knyttet til det å ta opp igjen fag fra VGS, er for meg uklart. Faktisk er det slik at kursavgiftene ved de fleste private videregående skoler er langt høyere enn semesteravgiften ved norske universiteter. For meg fremstår derfor en opptaksordning basert på årsstudiene som langt mer sosial enn den ordningen Gullestad ivrer for.

Styrket tro

Etter grundig å ha lest Gullestads innlegg om opptaksspørsmålet i julinummeret har jeg blitt styrket i min oppfatning om at opptak til profesjonsstudier i psykologi bør baseres på karakterer fra årsstudier i psykologi og ikke på karakterer fra videregående skole.

staale.pallesen@psysp.uib.no